

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 185/2012-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť P. N., H., Ing. I. V., H., a Ing. J. N., H., zastúpených advokátom JUDr. M. R., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 24 Co 430/2010-149 z 27. júla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. N., Ing. I. V. a Ing. J. N. o d m i e t a pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. novembra 2011 doručená sťažnosť P. N. (ďalej len „sťažovateľ v prvom rade“), Ing. I. V. (ďalej len „sťažovateľ v druhom rade“) a Ing. J. N. (ďalej len „sťažovateľ v treťom rade“, všetci spolu

d'alej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 24 Co/430/2010-149 z 27. júla 2011 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že manželka sťažovateľa v prvom rade sa ako navrhovateľka (ďalej len „navrhovateľka“) v konaní pred všeobecnými súdmi svojím návrhom domáhala, aby Okresný súd Piešťany (ďalej len „okresný súd“) určil, že zmluvy o prevode častí obchodného podielu z 24. augusta 2007, ktorými sťažovateľ v prvom rade v čase trvania ich manželstva bez jej súhlasu previedol na sťažovateľov v druhom rade a treťom rade časti svojho obchodného podielu v obchodnej spoločnosti N., s. r. o. (ďalej len „obchodná spoločnosť“), sú neplatné. Navrhovateľka svoju žalobu odôvodnila tým, že sťažovateľ v prvom rade ako jediný spoločník a zakladateľ založil prosperujúcu spoločnosť, pričom obchodný podiel v nej nadobudol za trvania ich manželstva a z prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“). Podľa navrhovateľky má byť preto tento obchodný podiel spoločným majetkovým právom oboch manželov, teda má byť považovaný za súčasť BSM. V dôsledku toho navrhovateľka zastáva názor, že v súlade s § 145 Občianskeho zákonníka mal sťažovateľ v prvom rade potrebovať jej súhlas na prevod tohto obchodného podielu. Keďže súhlas navrhovateľky na prevod obchodného podielu jej manželom nebol od nej vyžiadaný, dospela k záveru, že zmluvy o prevode obchodného podielu z 24. augusta 2007 sú v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka relatívne neplatnými právnymi úkonmi.

Sťažovatelia v konaní tvrdili, že sťažovateľ v prvom rade nadobudol obchodný podiel v spoločnosti z prostriedkov z pôžičiek od svojich rodičov, za ktorých konal sťažovateľ v treťom rade, a z pôžičky od sťažovateľa v druhom rade. Z uvedených zmlúv o pôžičke (v znení dodatkov) bol zaviazaný buď priamo sťažovateľ v prvom rade ako dlžník, alebo samotná obchodná spoločnosť, za splnenie záväzku ktorej ručil sťažovateľ v prvom rade.

V prípade nesplnenia svojich záväzkov v dohodnutom termíne mal sťažovateľ v prvom rade podľa uvedených zmlúv povinnosť previesť časti svojho obchodného podielu v spoločnosti na účel splnenia svojho záväzku na veriteľa, t. j. sťažovateľa v treťom rade s manželkou alebo ním určenú osobu, a to 1/3 obchodného podielu v obchodnej spoločnosti, a pokiaľ ide o sťažovateľa v druhom rade, prebral sťažovateľ v prvom rade na seba ručiteľský záväzok previesť v prípade včasného neuhradenia pôžičky na neho 2/3 obchodného podielu. Keďže obchodná spoločnosť a ani sťažovateľ v prvom rade poskytnuté finančné prostriedky vo forme pôžičky v termínoch splatnosti neuhradili, malo dôjsť k realizácii zabezpečovacích záväzkov uzavretím príslušných zmlúv o prevodoch častí obchodného podielu zo sťažovateľa v prvom rade na sťažovateľov v druhom rade a treťom rade.

Okresný súd svojím rozsudkom č. k. 7 Co/450/2008-101 z 1. júla 2010 navrhovateľke vyhovel považujúc obchodný podiel za súčasť bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a na dispozíciu s ním preto vyžadoval súhlas toho manžela, ktorý nebol spoločníkom v obchodnej spoločnosti. Z dôvodu absencie takéhoto súhlasu a po účinnom namietaní tohto nedostatku navrhovateľkou okresný súd rozhodol, že zmluvy o prevodoch častí obchodného podielu medzi sťažovateľmi sú neplatné. Proti označenému prvostupňovému rozsudku sa sťažovatelia odvolali.

Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu č. k. 7 Co/450/2008-101 z 1. júla 2010 potvrdil ako vecne správny, pričom sa stotožnil s väčšinou dôvodov uvedených v odôvodnení rozsudku okresného súdu.

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia sťažnosť, ktorou navrhujú, aby ústavný súd rozhodol, že krajský súd napadnutým rozsudkom porušil ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vrátane práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a základného práva na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 ústavy. Sťažovatelia ďalej navrhujú, aby ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Sťažovatelia napokon navrhujú, aby

ústavný súd odložil vykonateľnosť rozsudku Okresného súdu Piešťany č. k. 7 C 450/2008-101 z 1. júla 2010 v spojení s napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Ústavný súd vyzval krajský súd na vyjadrenie sa k sťažnosti, pričom toto vyjadrenie mu bolo doručené 28. decembra 2011. Krajský súd v ňom odôvodnil, prečo považuje svoj postup a rozhodnutie vo veci za správne. Sťažovatelia svojím vyjadrením zo 7. marca 2012 reagovali na stanovisko krajského súdu zotrvávajúc v podstate na svojom názore uvedenom v sťažnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej

logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Z týchto hľadísk preskúmal ústavný súd sťažnosť sťažovateľov najskôr v časti, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom na zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (IV. ÚS 115/07). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nemožno vidieť medzi základným právom v čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto sa ich namietané porušenie skúma spoločne.

Prvá časť argumentácie sťažovateľov smeruje proti záveru krajského súdu, že navrhovateľka má naliehavý právny záujem na výsledku sporu [čo je predpokladom tzv. žaloby o určenie podľa § 80 písm. c) *Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)*], a to napriek tomu, že navrhovateľka zároveň iniciovala aj konanie o vyporiadanie BSM.

V zmysle § 80 písm. c) OSP návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Podľa sťažovateľov „skutočnosť, že navrhovateľka iniciovala aj konanie o vyporiadanie jej BSM s odporcom v 1. rade..., v ktorom nastolila požiadavku (predbežného) vyriešenia (totožnej) otázky neplatnosti zmlúv o prevode obchodného podielu, má za následok, že nemôže osvedčiť naliehavý právny záujem na požadovanom určení v tomto spore“.

Sťažovatelia ďalej poukazujú na to, že „ďalším významným kritériom, ktoré odvolací súd opomenul vziať do úvahy pri rozhodovaní o pripustení určovacej žaloby navrhovateľky, je praktický význam tejto žaloby vo vzťahu k jej následkom. Výroková časť rozhodnutia súdu o určovanom návrhu je vždy deklaratórna, t. j. určité právo/právny vzťah nezakladá, ale iba osvedčuje jeho (ne)existenciu. Dôsledkom dovolania sa relatívnej neplatnosti na základe (negatívnej) určovacej žaloby... je vznik záväzkovoprávneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia, čo znamená, že úspešný účastník sa môže v ďalšom domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva k veci žalobou na jej vydanie (tzv. vindikačná žaloba). Za predpokladu, že by obchodný podiel, resp. jeho majetková hodnota aj patrila do BSM..., súdna prax zastáva jednotný právny záver..., podľa ktorého v konaní o vyporiadanie BSM súd prikazuje obchodný podiel vždy manželovi – spoločníkovi, pričom druhému manželovi zakladá (konstitutívny výrok), v súlade so zásadou parity podielov manželov na majetku v BSM, vlastnícke právo iba k určitej (vyčíslenej) časti majetkovej hodnoty tvorenej obchodným podielom v rámci BSM, ktorý sa preto (t. j. navrhovateľka) za žiadnych okolností nemôže stať vlastníčkou obchodného podielu, ktorého majiteľom je od jeho nadobudnutia nemenne (až do scudzenia) vždy iba manžel – spoločník. Z uvedeného dôvodu je zrejmé, že určovacia žaloba navrhovateľky je účelová a napadnuté rozhodnutie krajského súdu arbitrárne.“.

Sťažovatelia ďalej namietajú, že krajský súd sa nevysporiadal ani s ich námietkou, že «... zápis spätného „posunu“ obchodného podielu z nadobúdateľov na prevodcu v obchodnom registri na podklade napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nie je možný. Nemožným je z dôvodu, že ani navrhovateľka, ani nikto iný z oprávnených osôb nepodal žalobu o neplatnosť rozhodnutia jediného spoločníka v pôsobnosti valného zhromaždenia spoločnosti podľa ust. § 131 Obchodného zákonníka, čím nastala fikcia platnosti týchto rozhodnutí. Ani registrový súd, keďže uvedené skutočnosti zapísal do

obchodného registra, nemôže nad rámec zákonom mu stanovených kompetencií zasahovať do vnútornej pôsobnosti orgánu spoločnosti a sceliť tak už raz rozdelený obchodný podiel. Navyiac, takýto zápis by bol v rozpore so zásadou kumulácie obchodných podielov (§ 114 ods. 2 Obchodného zákonníka), podľa ktorej jedna osoba nemôže byť v jednej obchodnej spoločnosti súčasne majiteľom dvoch obchodných podielov.»

Krajský súd potom, ako vysvetlil potrebu skúmania naliehavého právneho záujmu aj v prípade relatívnej neplatnosti, uviedol, že „... zásadne platí, že možnosť žaloby na plnenie (v danom prípade návrhu na vyporiadanie BSM)... spravidla vylučuje právny záujem na žalobe určovacej. Toto ale neplatí absolútne. Súdna prax už judikovala (viď judikát 40/1996 ZSP), že ak žalobca môže preukázať, že má právny záujem na tom, aby rozhodnutím súdu bolo určené určité právo alebo právny vzťah, napriek tomu, že by mohol žalovať priamo na plnenie, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť. Za nedovolenú pri možnosti žaloby na plnenie možno považovať určovaciu žalobu len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov. Ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu a môže sa ňou predísť žalobe na plnenie, je určovacia žaloba prípustná aj napriek tomu, že je možná i žaloba na plnenie.

Odvolačný súd je toho názoru, že o obdobnú vec ako v ostatne citovanom rozhodnutí sa jedná i v danom prípade. Rozhodnutie o predmete daného sporu pomôže vyriešiť spornú právnu otázku všetkých účastníkov tohto konania, pomôže predísť prípadne ďalším sporom, ak sa účastníci určovaciemu rozsudku dobrovoľne podrobia a budú ho akceptovať. Rozhodnutie súdu o tom, že predmetné právne úkony sú neplatné, môže vytvoriť pevný právny základ pre právny vzťah navrhovateľky a odporcu 1 (sťažovateľa v prvom rade, pozn.), môže vytvoriť predpoklady pre vyporiadanie ich zaniknutého BSM mimosúdnou dohodou, bez potreby obrátiť sa na so žalobou o vyporiadanie BSM na súd. Preto je i odvolací súd zhodne s prvostupňovým toho názoru, že v danom prípade je daný naliehavý právny záujem navrhovateľky na požadovanom určení.

Pokiaľ ale prvostupňový súd v odôvodnení preskúmaného rozsudku tvrdí, že otázka platnosti zmlúv o prevode obchodných podielov by nemohla byť riešená ako predbežná otázka v rámci konania o vyporiadani BSM, odvolací súd poukazuje na

rozhodnutie NS ČR sp. zn. 21 Cdo 679/2001, v ktorom vyslovil názor, že ak súd posudzuje (ne)platnosť právneho úkonu ako otázku predbežnú, rieši ju bez zreteľa na to, kto je účastníkom tohto konania, i keby účastníkom konania nebol žiaden z účastníkov tohto právneho úkonu. S riešením (ne)platnosti právneho úkonu ako otázky predbežnej ale zákon nespája žiadne právne následky pre účastníkov tohto právneho úkonu.“

Ústavný súd zastáva názor, že výklad podmienky naliehavého právneho záujmu zásadne prislúcha všeobecným súdom. Kritériá, podľa ktorých má byť pojem naliehavý právny záujem vykladaný, však nemôžu byť arbitrárne a prípustnosť žaloby v zmysle § 80 písm. c) OSP nemôže závisieť od ľubovôle konajúceho súdu. V tomto prípade ústavný súd nepovažuje výklad podmienky naliehavého právneho záujmu ani za arbitrárny a ani za zjavne neodôvodnený, ale za konformný s požiadavkami základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Krajský súd dostatočným spôsobom vysvetlil, prečo považuje naliehavý právny záujem na výsledku konania za daný. Okrem zvýraznenia preventívnej funkcie tzv. žaloby o určenie poukázal krajský súd v napadnutom rozsudku aj na požiadavku účasti všetkých účastníkov právneho úkonu v konaní pred súdom, teda nielen na účasť bývalých manželov, a zároveň objasnil nedostatky riešenia spornej otázky ako otázky predbežnej v (inom) konaní o vyporiadanie BSM.

Ani sťažovateľmi namietaný následok relatívnej neplatnosti, ktorým má podľa nich byť „vznik záväzkovoprávneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia, čo znamená, že úspešný účastník sa môže v ďalšom domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva k veci žalobou na jej vydanie (tzv. vindikačná žaloba)“, nevedie k inému záveru, keďže cieľ konania pred všeobecnými súdmi sa nemal prejavíť v možnosti navrhovateľky nadobudnúť postavenie spoločníka v spoločnosti, ale len v ustálení rozsahu majetku podliehajúceho vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Rovnako z pohľadu ústavného súdu nespochybňuje záver krajského súdu ani namietaná nemožnosť následnej zmeny v obchodnom registri z dôvodu márneho uplynutia lehoty na napadnutie rozhodnutia jediného spoločníka vykonávajúceho pôsobnosť valného zhromaždenia o rozdelení a prevode obchodného podielu v zmysle pravidiel obchodného práva. Predmetom konania pred okresným súdom a krajským súdom nebola otázka platnosti rozhodnutia (súhlasu)

orgánu obchodnej spoločnosti, ale právny úkon spoločníka – manžela, hoci je na tento úkon potrebné rozhodnutie (súhlas) uvedeného orgánu obchodnej spoločnosti. Súhlas jediného spoločníka vykonávajúceho pôsobnosť valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti by bol v prípade neplatnosti predmetného právneho úkonu a vo vzťahu k nemu bezpredmetným, rovnako ako aj v iných prípadoch neplatnosti tohto prevodu obchodného podielu.

Ústavný súd nad rámec uvedeného dodáva, že záver všeobecného súdu, ktorým sa jednotlivcovi (v tomto prípade sťažovateľom) otvára možnosť byť účastníkom súdneho konania, je výkladom priaznivejším pre realizáciu základného práva na súdnu ochranu ako záver, ktorým by sa jednotlivcovi takáto možnosť nepriznala (tak by to bolo vo vzťahu k sťažovateľom v druhom rade a treťom rade v prípade konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov). V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd aj na svoju predchádzajúcu judikatúru, podľa ktorej zásadu prednosti ústavne konformného výkladu ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o návrhoch fyzických osôb a právnických osôb, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady „vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.“ (m. m. II. ÚS 148/06, m. m. IV. ÚS 96/07).

Druhá časť argumentácie sťažovateľov smeruje proti záveru krajského súdu o požiadavke súhlasu manželky s dispozíciou s obchodným podielom manžela, ktorý je spoločníkom v spoločnosti s ručením obmedzeným, ak bol obchodný podiel nadobudnutý počas trvania manželstva a z prostriedkov v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Podľa sťažovateľov krajský súd „... v rámci posúdenia rozhodujúcich skutočností marginalizoval a nejasne vyhodnotil naplnenie kumulatívnych predpokladov pre status obchodného podielu ako spoločnej veci, resp. spoločnej majetkovej hodnoty manželov... dôsledne neskúmal a nevyhodnotil pôvod prostriedkov použitých na nadobudnutie obchodného podielu...“.

Sťažovatelia tvrdia, že otázku pôvodu prostriedkov na nadobudnutie obchodného podielu posúdil krajský súd «... v rozpore so zásadami akejkoľvek logiky a racionality, keď uzavrel, že súčasne(?!) platí aj tvrdenie navrhovateľky o spoločných finančných prostriedkoch na obstaranie obchodného podielu, ako aj úplne opačné (t. j. logicky nezlučiteľné s navrhovateľkiným) tvrdenie odporcu v 1. rade o výlučne vlastných finančných prostriedkoch. Pri skúmaní tejto otázky sa súd povrchno uskromnil s právnym názorom, že „nebolo potom potrebné dokazovať, ktorá z týchto alternatív platí“. V uvedenom smere máme za to, že ide o vážne pochybenie súdu ako hodnotového činiteľa a nachádzateľa spravodlivosti v spore, keď z protichodných (sporných) premís dospel k nejednoznačnému, iracionálnemu a neudržateľnému právnemu záveru, čím vážne porušil naše právo na účinný prostriedok nápravy a právo na súdnu ochranu našich práv. Tiež jeho odkaz na zásadu hospodárnosti považujeme za neprijateľný, ktorá nikdy nesmie byť v súdnom konaní uprednostnená na úkor úplného, spravodlivého a správneho riešenia a rozhodnutia veci!».

Sťažovatelia prejavili nespokojnosť aj so spôsobom, akým krajský súd posúdil otázku, či je založenie obchodnej spoločnosti výkonom povolania na účely určenia rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ako aj otázku potreby súhlasu manžela s právnymi úkonmi, pokiaľ ide o veci slúžiace na podnikanie jedného z manželov, a teda nespokojnosť s výkladom § 143 a § 148a ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Podľa § 143 Občianskeho zákonníka v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov...

Podľa § 148a ods. 1 Občianskeho zákonníka na použitie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov potrebuje podnikateľ pri začatí podnikania súhlas druhého manžela. Na ďalšie právne úkony súvisiace s podnikaním už súhlas druhého manžela nepotrebuje.

Podľa sťažovateľov «Nedôslednosť a povrchnosť právneho posúdenia merita veci odzrkadľuje i argumentácia súdu zúžená na osobu podnikateľa v spojitosti s výkladom pojmu „výkon povolania“ v rámci skúmania rozsahu BSM v konkrétnom prípade. Citované rozhodnutie NS ČR sp. zn. 22 Cdo 2545/2003 rieši výkon podnikania jedným z manželov vo vzťahu k BSM ... názor súdu obsiahnutý v judikáte však v žiadnom smere nerieši, či sa výkonom povolania rozumie výlučne činnosť fyzickej osoby podnikateľa... Navyiac, ani rozhodnutie NS ČR sp. zn. 22 Cdo 1717/2000, na ktoré v texte judikátu súd odkazuje, nedáva odpoveď na túto otázku – jeho právny záver sa týka pojmu „veci slúžiace výkonu povolania“, pri ktorých nie je rozhodujúci pôvod prostriedkov ich obstarania, ale účel použitia týchto vecí a vôľa oboch manželov, ktorému z nich (výkonu povolania) majú slúžiť.

V súvislosti s výkonom povolania odporcu v 1. rade už od počiatku zdôrazňujeme, že tento v nadväznosti na skončenie jeho pracovnoprávneho vzťahu založil a rozbehol ako jediný zakladateľ novú obchodnú spoločnosť, v ktorej bol jediným spoločníkom a tiež jediným konateľom, a to všetko z externých zdrojov, požičaných za týmto účelom (od rodičov, rodinného priateľa), v rámci ktorého procesu prevzal na seba aj s tým súvisiace podnikateľské riziko – nesplatenia pôžičky a realizácie ručiteľského záväzku. Uvedeným spôsobom teda neinvestoval (pasívne) do už existujúcej spoločnosti formou majetkovej účasti, ale svojím konaním z oddelených finančných prostriedkov kreoval spoločnosť za účelom obstarávania obživy pre seba i svoju rodinu. Vzhľadom na príbuznosť našej právnej úpravy s českou a na vyššie uvedené právne závery NS ČR i po komparácii činnosti fyzickej osoby podnikateľa (SZČO) a fyzickej osoby spoločníka a konateľa jednoosobovej spoločnosti, sa javí udržateľným a opodstatneným záver, že výkonom povolania je aj pôsobenie fyzickej osoby v jednoosobovej obchodnej spoločnosti (s. r. o.), ktoré vykonáva za účelom zabezpečenia životných potrieb svojich i svojej rodiny aj vo funkcii konateľa, ktorej osobe patria všetky veci spojené s výkonom podnikania jej obchodnej spoločnosti, pričom až výnosy z podnikania (dividenda, prípadná odmena konateľa) sú zdrojom spoločného BSM. Obchodný podiel teda vždy slúži výkonu povolania takejto osoby – manžela, kým výnosy z podnikateľskej činnosti patria aj nepodnikajúcemu manželovi (sú v BSM).

Mätúcimi z hľadiska relevantnosti dôvodov sa potom javia protirečivé závery odvolacieho súdu, že odporca v 1. rade nie je podnikateľom a „z tohto dôvodu preto

nemožno stotožniť to, že by obchodný podiel ako súčasť podniku mohol patriť výlučne manželovi – spoločníkovi obchodnej spoločnosti... a zároveň, že majiteľom obchodného podielu je vždy manžel – spoločník... Uvedená konštelácia je nezrozumiteľná, ktorá by znamenala, že v čase jediného zapísaného spoločníka spoločnosti N., s. r. o., H. – odporcu v I. rade (ako nepodnikateľa) a manžela navrhovateľky (tiež nepodnikateľky), by 100 % obchodného podielu spoločnosti nepatrilo jej jedinému spoločníkovi?!

Rovnako neutržateľná je aj aplikácia právnej vety judikovaného rozhodnutia NS ČR sp. zn. 2345/2003, resp. NS ČSSR sp. zn. 8 Cz 36/69, súdom na zistený skutkový stav veci – jednak subsumácia nadobudnutia obchodného podielu spoločnosti pod pojem „kúpa veci“, ako aj z dôvodu, že ide o finančné zdroje dlžníka z pôžičky, ktorý ich vynaložil „zo svojho“ a na spoločný majetok, čím sa rozumie len taká vec resp. majetková hodnota, ktorá náleží do BSM iba a súčasne „za splnenia ostatných podmienok uvedených v § 143 Občianskeho zákonníka“... Veci a práva použité alebo slúžiace na výkon podnikateľskej činnosti fyzickej osoby realizujúcej svoje ústavné právo na podnikanie, či už na základe živnostenského zákona alebo iných zákonov (napr. zákony upravujúce tzv. slobodné povolania) nepatria do rozsahu BSM v súlade s § 143 Občianskeho zákonníka, keďže účelovo sú určené a slúžia výkonu takéhoto povolania. Súhlas druhého manžela sa vyžaduje iba na začiatku podnikania a za predpokladu, že na podnikanie sa použijú spoločné prostriedky. Z opaku je zrejmé, že pokiaľ sa nepoužili na začiatku podnikania spoločné prostriedky alebo veci a práva, súhlas druhého manžela sa vôbec nevyžaduje. Za tejto situácie je akákoľvek intervencia druhého manžela (nepodnikajúceho) do podnikania druhého – podnikajúceho manžela právne bez významu. Podnikajúca fyzická osoba pri podnikaní vstupuje do rôznych a početných právnych vzťahov. Uzatvára zmluvy, berie si úvery, poskytuje za ne záruky a pod. Za absurdnú treba považovať čo i len možnosť pre nepodnikajúceho manžela vstupovať do týchto vzťahov a prípadne ich negovať, ako aj to, aby za následky niesol zodpovednosť (za nesplatený úver – napr.). Jeho ochranu zabezpečuje zákon dostatočne, ale inak (zrušenie BSM, vyhradenie vzniku BSM a pod.).

Uvedené závery sa podľa nášho názoru plne vzťahujú aj na podnikajúceho manžela v jednoosobovej spoločnosti založenej podľa obchodného práva, v ktorej je nielen jediným spoločníkom, ale aj konateľom. Ciele a účel je rovnaký (podnikať a zabezpečiť zdroje na financovanie rodiny z podnikateľských zámerov).

... Ignorovanie právnej podstaty spočíva v nesprávnej aplikácii a výklade ust. § 143 a § 145 ods. 1 Obč. zákonníka na konkrétny riešený prípad a opomenutie a zjednodušenú interpretáciu príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, napriek tomu, že sme súdu poskytli dostatočné dôkazy. Potom vyznieva ako zákonne neprimerané a nespravodlivé, najmä vo vzťahu k odporcom v 2. a 3. rade, že sú atakovaní právnou neistotou, vyvolanou nepodnikajúcim manželom, ktorý z dôvodov ich sa nedotýkajúcich a dotýkajúcich sa len bývalých manželov, osobuje si právo sankcionovať vzniknuté právne vzťahy pri podnikaní neplatnosťou napriek tomu, že s podnikaním bývalého manžela (hoci aj konkludentne) súhlasil a na riešenie majetkových vzťahov po zániku manželstva má iné právne prostriedky (podať návrh na vyporiadanie BSM, čo aj urobil).».

Krajský súd pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku postupoval tak, že sa najprv vysporiadal s argumentáciou týkajúcou sa potreby súhlasu manžela na právne úkony súvisiace s podnikaním druhého manžela.

Podľa krajského súdu *«Je nesporným, že výkonom povolania v zmysle § 143 Občianskeho zákonníka je aj podnikanie jedného z manželov, ale ako fyzickej osoby. Podnikanie je v § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka definované ako sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Tejto definícii potom nezodpovedá účasť spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným. Spoločník v spoločnosti s ručením obmedzeným nie je preto z dôvodu účasti v tejto spoločnosti podnikateľom (zhodne rozsudok NS ČR 2 Cdon 1652/97). Z tohto dôvodu preto ani nemožno uvažovať o tom, že by obchodný podiel ako súčasť podniku mohol patriť výlučne manželovi – spoločníkovi, obchodnej spoločnosti (pozri rozsudok NS ČR 22 Cdo 103/2005, rozsudok NS ČR sp. zn. 2 Cdon 1652/97). Z vyššie uvedeného potom vyplýva, že ak jeden z manželov je spoločníkom v spoločnosti s ručením obmedzeným, nie je možné z tohto dôvodu považovať ho za podnikateľa a jeho účasť v spoločnosti za podnikanie. Ust. § 148a ods. 1 Občianskeho zákonníka, na ktoré odkazujú odvolatelia, je preto na daný prípad nepoužiteľné.. Rovnako potom nie je možné tvrdiť, že by obchodný podiel slúžil výlučne výkonu povolania odporcu 1 a preto v zmysle § 143 Občianskeho zákonníka do BSM nepatrí. Ak v tejto súvislosti odvolatelia odkazujú*

na rozsudok NS ČR 22 Cdo 2545/2003, je potrebné poukázať na to, že do citácie vsunuli časť, uvádzanú v zátvorke a ktorá je rozdielna od textu rozhodnutia najvyššieho súdu. Veta totiž znie: „Výkonom povolania je aj podnikanie jedného z manželov ako fyzickej osoby“. V danom prípade ale odporca 1, ako bolo uzavreté vyššie nepodnikal ako fyzická osoba.».

Následne sa krajský súd vysporiadal s otázkou, či je obchodný podiel súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov a či je navrhovateľkou namietaný nedostatok súhlasu s prevodom obchodného podielu manžela dôvodom neplatnosti tohto prevodu.

Podľa krajského súdu „Základnou podmienkou pre... vypořádanie obchodného podielu manžela v spoločnosti s ručením obmedzeným v rámci BSM... je, aby bol tento obchodný podiel nadobudnutý za trvania manželstva, čo bolo v danom prípade nepochybne preukázané a z prostriedkov patriacich do BSM. Navrhovateľka pritom tvrdí, že tomu v danom prípade tak bolo, čo odporca popiera a vyvracia tým, že prostriedky na získanie obchodného podielu získal výlučne on pôžičkami od svojich rodičov (odporcu 3 a matky) a od odporcu 2, čo preukazuje písomnými zmluvami o pôžičkách.

Táto otázka bola rovnako už vyriešená ustálenou súdnou judikatúrou, ktorú na danú vec prvostupňový súd i aplikoval a na ktorej svoje rozhodnutie založil. Podľa rozhodnutia ešte bývalého NS ČSSR sp. zn. 8 Cz 36/69 prebratého i do súdom prvého stupňa citovaného rozsudku NS ČR sp. zn. 22 Cdo 2345/2003, ak vznikol za trvania manželstva dlh, z ktorého bol zaviazaný len jeden z manželov, ktorý napríklad uzavrel vlastným menom zmluvu o pôžičke, a ak boli takto získané peniaze použité na kúpu určitej veci, teda bola za ne získaná určitá majetková hodnota, náleží i táto hodnota, za splnenia ostatných podmienok uvedených v § 143 Občianskeho zákonníka a bez ohľadu na to, či bola zmluva o pôžičke platne uzavretá, do bezpodielového spoluvlastníctva. K záväzku manžela, ktorý takto zabezpečil peniaze, ktoré je povinný vrátiť, či už z titulu zmluvného záväzku alebo z titulu bezdôvodného obohatenia a ktorý ich vynaložil v skutočnosti na spoločný majetok zo svojho, sa prihliadne pri vypořádání BSM (tzv. vnos).

Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že rovnako ak platí tvrdenie navrhovateľky, že na obchodný podiel z predmetnej spoločnosti s ručením obmedzeným odporca vynaložil finančné prostriedky patriace do BSM a rovnako ak platí tvrdenie odporcu, že

na zabezpečenie obchodného podielu vynaložil výlučne vlastné finančné prostriedky získané pôžičkami, z ktorých bol zaviazaný len on sám, keďže tieto peniaze boli za trvania manželstva použité na kúpu – zabezpečenie obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným, stal sa tento obchodný podiel zo zákona súčasťou BSM navrhovateľky a odporcu 1, keďže nejde o niektorý z taxatívnych spôsobom v § 143 Občianskeho zákonníka vypočítaných prípadov, kedy sa vec do BSM nenadobúda. Vzhľadom na zásadu hospodárnosti, ktorou sa riadi občianske súdne konanie, nebolo potom potrebným dokazovať, ktorá z týchto alternatív platí.

Nie je pritom rozhodné, že z predmetnej pôžičky a zo súvisiaceho ručiteľského záväzku mal byť zaviazaný výlučne odporca 1. Podľa konštantnej súdnej judikatúry, ak za trvania manželstva a BSM uzavrie zmluvu o pôžičke ako dlžník iba jeden z manželov, nepotrebuje na to súhlas druhého manžela, a to ani keď nejde o bežnú vec (Cpj 86/1971, R 42/1972). Ak si požičiava jeden z manželov peniaze a ak v zmluve o pôžičke vystupuje ako dlžník iba on, je zaviazaný a oprávnený len ten z manželov, ktorý ju ako dlžník uzavrel a na jej platnosť netreba súhlas druhého manžela v zmysle § 145 OZ, keďže zmluvou sú peňažné prostriedky ešte len nadobúdané (NS ČR sp. zn. 29 Odo 162/2005). Rovnako k ručiteľskému: záväzku jedného z manželov podľa konštantnej judikatúry nie je potrebný súhlas druhého manžela. Prevzatím ručiteľského záväzku jedným z manželov nevzniká záväzok obidvoch manželov. Záväzok vzniká len tomu z manželov, ktorý je ručiteľom (rozsudok NS SSR 1 Cz 43/73, R 61/73 i rozhodnutie NS ČR sp. zn. 29 Odo 398/2005).

Keďže potom, s poukazom na vyššie uvedené, predmetný obchodný podiel odporcu 1 v danej spoločnosti s ručením obmedzeným tvoril súčasť BSM... a prevod obchodného podielu, resp. jeho časti, nesporné nie je možné v zmysle § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka považovať za bežnú vec, pričom zároveň bolo nesporné a preukázané, že navrhovateľka k tomuto prevodu súhlas neudelila, právne úkony... sú relatívne neplatnými právnymi úkonmi. Keďže zároveň sa tejto relatívnej neplatnosti právnych úkonov navrhovateľka ako aktívne legitimovaná spoluvlastníčka, ktorá túto neplatnosť nespôsobila, v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka dovolala, bolo dôvodným, aby súd určovacej žalobe navrhovateľky plne vyhovel. “.

Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že nielen v judikatúre všeobecných súdov, ale ani v právnej teórii neexistuje jednoznačný právny názor na otázku, či je obchodný podiel (ako iná majetková hodnota) súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a ani na otázku, či môže manžel, ktorý nie je spoločníkom v spoločnosti s ručením obmedzeným, napadnúť námietkou relatívnej neplatnosti prevod obchodného podielu druhého manžela – spoločníka, a to ani v právnej vede, ani v judikatúre.

V rámci právnej teórie existuje k tejto problematike pluralita názorov, keď zástancovia jedného názoru nepovažujú obchodný podiel jedného z manželov ex definitione za súčasť bezpodielového spoluvlastníctva manželov (napríklad Kubíčková, G. In Lazar, J. a kol. Občianske právo hmotné. 1. diel. 3. vydanie. Bratislava: Iura Edition 2010, s. 522), zatiaľ čo druhá časť názorov bez ďalšieho s prihliadnutím najmä na českú právnu úpravu (ktorá však vykazuje oproti slovenskej podstatné odlišnosti) navrhuje zahrnutie obchodného podielu do tohto majetkového manželského režimu (napríklad Fekete, I. Občiansky zákonník. Veľký komentár. 1. diel. Bratislava: Eurokódex 2011, s. 829). Medzi týmito názormi sa objavuje množstvo návrhov kompromisných riešení. Určitá časť spektra právnej vedy navrhuje analogickú aplikáciu pravidiel o bezpodielovom spoluvlastníctve manželov aj na obchodný podiel (napríklad Tomašovič, M. Aplikácia inštitútu bezpodielového spoluvlastníctva manželov na majetkové účasti v právnických osobách. In Justičná revue, 6-7/2007, s. 805 - 817), iní autori navrhovali v dôsledku nejasnej judikatúry rozlišovať medzi záverom, že obchodný podiel je súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov a záverom, že práva vyplývajúce z tohto obchodného podielu prislúchajú spoločníkovi samému (napríklad Valko, E. Aký je vzťah obchodného podielu k BSM? In Bulletin slovenskej advokácie, 3/2008, s. 6 - 8).

Nejednotný prístup vykazuje aj rozhodovacia činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), keď napríklad podľa rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obdo 30/2009 z 26. novembra 2009 nie je obchodný podiel súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a ten z manželov, ktorý nie je spoločníkom, nemôže namietať relatívnu neplatnosť zmluvy o prevode obchodného podielu, avšak podľa rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 11/2007 z 25. júna 2008 práve naopak, nedostatok súhlasu

druhého z manželov s predajom obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným je dôvodom na vyslovenie neplatnosti takejto zmluvy.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na primárnu úlohu všeobecných súdov vykladať a aplikovať právne predpisy vrátane predpisov Občianskeho zákonníka týkajúcich sa bezpodielového spoluvlastníctva manželov a na úlohu najvyššieho súdu zabezpečovať v rámci procesne prípustných možností jednotnosť rozhodovacej činnosti. Ústavný súd nemá právomoc nahradzovať činnosť všeobecných súdov pri výklade a aplikácii inštitútov súkromného práva, ak tieto nemajú ústavnoprávne dôsledky. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľov ústavný súd preto neposudzoval, či je správny výklad, podľa ktorého je obchodný podiel ako predmet právnych vzťahov súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ani to, v akom rozsahu môže jeden z manželov napádať námietkou relatívnej neplatnosti právne úkony druhého manžela, ktorý uskutočnil ako spoločník v obchodnej spoločnosti. Ústavný súd mohol pri predbežnom prerokovaní sťažnosti skúmať iba to, či napadnutým rozsudkom krajského súdu mohli byť porušené základné práva označené v petite sťažnosti, a v súvislosti s tým najmä to, či výklad použitý krajským súdom nie je zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, a teda či je ešte z ústavného hľadiska udržateľný.

Z pohľadu ústavného súdu napadnuté rozhodnutie krajského súdu spĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Krajský súd dal dostatočnú odpoveď na všetky námietky uplatnené sťažovateľmi. Podľa krajského súdu účasť spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným nezakladá v zmysle doslovného výkladu relevantných právnych noriem postavenie podnikateľa, a teda založenie spoločnosti nie je ani začatím podnikania v zmysle § 148a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Taktiež podľa krajského súdu nie je ani obchodný podiel vecou slúžiacou výkonu povolania manžela, čo by tento predmet právnych vzťahov mohlo v zmysle § 143 Občianskeho zákonníka vylúčiť z bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Následne si krajský súd osvojil názor, podľa ktorého spadá obchodný podiel do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ak sú splnené dve podmienky. Po prvé,

predmetná účasť v spoločnosti s ručením obmedzeným vznikla za trvania manželstva, a po druhé, táto účasť, resp. obchodný podiel bol nadobudnutý z prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ústavný súd nezistil sťažovateľmi namietaný nedostatok odôvodnenia druhej z týchto dvoch podmienok, resp. jeho protirečivosť. Krajský súd nepovažoval za potrebné skúmať, ktorá z dvoch alternatív uvedených sporovými stranami zodpovedá platnej právnej úprave, pretože dospel k názoru, že obe vedú k rovnakému záveru, keďže aj v prípade, ak by bol obchodný podiel skutočne nadobudnutý z prostriedkov získaných na základe pôžičky, ktorú poskytli sťažovateľovi v prvom rade sťažovatelia v druhom rade a treťom rade, tak by tento podiel vzhľadom na tzv. vnos majetkovej hodnoty spadal do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V tejto súvislosti ústavný súd upriamuje pozornosť aj na svoju doterajšiu rozhodovaciu činnosť, podľa ktorej sa účinky právneho úkonu len jedného z manželov (v danej veci dohoda o pristúpení k záväzku tretej osoby, v tomto prípade záväzok sťažovateľa v prvom rade voči sťažovateľom v druhom a treťom rade) môžu za určitých okolností prejavovať v prípade jeho exekučného vymáhania aj vo sfére spoločných vecí, resp. vo sfére majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Za týchto okolností sa takýto právny úkon týka vybavovania spoločných vecí, pretože druhý z manželov v dôsledku jeho účinkov môže byť v rámci exekúcie pozbavený spoluvlastníctva svojho majetku (I. ÚS 26/2010).

Napadnutý rozsudok krajského súdu nie je podľa názoru ústavného súdu arbitrárny ani zjavne neodôvodnený. Odôvodnenie krajského súdu nie je protirečivé a vyplýva z neho záver, ktorý bol podkladom výroku napadnutého rozsudku. Krajský súd odôvodnil svoje závery okrem iného aj poukazom na judikatúru všeobecných súdov v obdobných veciach. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Hoci výklad príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, ktorý zaujal krajský súd, nie je jediným možným výkladom, nemožno ho však kvalifikovať ako natoľko nenáležitý, prípadne extrémny, že mal mať za následok jeho ústavnú neudržateľnosť. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že ani postup krajského súdu ako odvolacieho súdu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku,

nebol svojvoľný, teda arbitrárny, pričom krajský súd svoje závery v napadnutom rozsudku náležite odôvodnil.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistil žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom krajského súdu. Z toho dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovatelia namietali tiež porušenie svojho práva podľa čl. 13 dohovoru, podľa ktorého každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Ústavný súd uvádza, že z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom. Ústavný súd konštatuje, že právo na účinný právny prostriedok nápravy (opravný prostriedok) sťažovateľom odopreté nebolo. Okresný súd aj krajský súd sa žalobou zaoberali v súlade s ustanoveniami relevantného právneho predpisu a krajský súd ako súd odvolací prvostupňové rozhodnutie preskúmal. Obsahom práva na účinný opravný prostriedok nie je automaticky nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal predstave sťažovateľov (IV. ÚS 243/2011). Z uvedeného pohľadu ústavný súd posúdil teda ako zjavne neopodstatnenú aj tú časť sťažnosti, ktorá sa týka námietky porušenia čl. 13 dohovoru, a z toho dôvodu ju pri predbežnom prerokovaní sťažnosti odmietol.

V nadväznosti na tieto závery ústavný súd napokon odmietol aj tú časť sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie základného práva na podnikanie v zmysle čl. 35 ods. 1 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vychádzajúc z toho, že absencia porušenia ústavnoprávných princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv hmotnoprávneho charakteru. Ústavný súd totiž v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05, III. ÚS 218/07,

IV. ÚS 116/05) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (II. ÚS 71/07).

Z uvedených dôvodov je sťažnosť ako celok zjavne neopodstatnená pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľov podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa aj ďalšími návrhmi sťažovateľov vrátane návrhu na odloženie vykonateľnosti rozsudku okresného súdu č. k. 7 C 450/2008-101 z 1. júla 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 24 Co 430/2010-149 z 27. júla 2011, čoho sa sťažovatelia taktiež domáhali.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2012